

25.05.2009 m. 13-3-4/10095

KORRALDUS

Tallinn, Toompea

mai 2009 nr

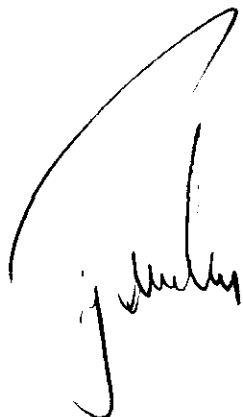
„Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008–2015”
rakendusplaani aastateks 2009–2012 heakskiitmine

Vastavalt „Riigieelarve seaduse” § 10 lõikele 2 ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. a määruse nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord”:

1. Kiita heaks „Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008–2015” rakendusplaani aastateks 2009–2012.
2. Keskkonnaministeeriumil avaldada „Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008–2015” rakendusplaani aastateks 2009–2012 ministeeriumi veebilehel.

Andrus Ansip
Peaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

Heiki Loot
Riigisekretär

25.05.2009

Vabariigi Valitsuse korralduse "Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008-2015 rakendusplaani 2009-2012 ja maksumuse prognoosi" heakskiitmine" eelnõu seletuskiri

I Sissejuhatus

"Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008–2015" (edaspidi *Põlevkivi arengukava*) kinnitati Riigikogus 21.10.2008. Rakendusplaani eelnõu koostatakse esialgu aastateks 2009-2012 riigieelarve seaduse § 10 lõike 2 järgi ning Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. a määruse nr 302 "Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord" § 7 lõike 2 alusel. Rakendusplaani kinnitab Vabariigi Valitsus.

Rakendusplaani eest vastutajaks on määratud Keskkonnaministeerium, kelle ülesanne on Põlevkivi arengukava väljatöötamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse koordineerimine. Koostamises ja elluviimises osalevad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium.

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu ja seletuskirja koostas Keskkonnaministeeriumi Keskkonnakorralduse ja –tehnoloogia osakonna maapõuebüroo peaspetsialist Janne Tamm (tel 626 2980, janne.tamm@envir.ee).

II Eelnõu eesmärk

Põlevkivi arengukava koostajad on lähtunud Eesti Vabariigi põhiseaduse §-st 5, mille järgi Eesti loodusvarad ja -ressursid on rahvuslik rikkus ning neid tuleb kasutada säästlikult. Eesmärk on kasutada põlevkivi maksimaalse efektiivsusega ning sellest tulenevalt on määratud ka riigi huvi põlevkiviresursi kasutamisel: riigi huvi on Eesti tarbijate tõrgeteta varustamine elektri- ja soojusenergiaga ning väärtustatud põlevkivitoodetega, rakendades põlevkivi kaevandamisel ja töötlemisel parimat võimalikku tehnoloogiat, kasutades põlevkivi ja sellega kaasneva loodusvarasid efektiivselt ning võimalikult väikese negatiivse keskkonna- ja sotsiaalse mõjuga nii, et põlevkivi jätkuks võimalikult pikaks ajaks ja oleks tagatud riigi julgeolek ning jätkusuutlik areng.

Rakendusplaani eelnõus on esitatud esimeseks neljaks aastaks 2009-2012 vajalikud finantsvahendid eesmärkide saavutamiseks, samuti maksumuse prognoos kuni aastani 2015. Kolm kõige tähtsamat strateegilist eesmärki on järgmised:

1. Tagada Eesti varustus põlevkivienergiaga ja kindlustada Eesti energeetiline sõltumatus;
2. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise efektiivsuse tõstmine;
3. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise keskkonnamõju vähendamine.

Põlevkivi arengukava eesmärgid on kooskõlas Eesti energiamajanduse riikliku arengukavaga 2020 ja Eesti elektrimajanduse arengukavaga 2008-2018 ning rakendusplaani eelnõus esitatud meetmed aitavad kaasa nende arengukavade rakendamisele.

III Eelnõu sisu

Põlevkivi kasutamisel seatakse järgmised põhieesmärgid ja rakendusplaani eelnõus määratakse meetmed nende eesmärkide saavutamiseks.

Strateegiline eesmärk 1. Tagada Eesti varustus põlevkivienergiaga ja kindlustada Eesti energeetiline sõltumatus. Eesmärgi täitmiseks on 3 meetet:

- 1.1. Riigi huvi määratlemine ja kaevandamislubade andmise tingimuste muutmine, vastutaja Keskkonnaministeerium;
- 1.2. Põlevkivi kasutamise vähendamiseks vajalike õiguslike regulatsioonide rakendamine, vastutaja Keskkonnaministeerium, kaasvastutaja Rahandusministeerium;
- 1.3. Põlevkivikasutuse jätkusuutlikkuse tagamine, vastutajad Keskkonnaministeerium ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Põlevkivi kaevandamine ja kasutamine on täna reguleeritud mitmete õigusaktidega. Põhiliseks seadusandlikuks aluseks on maapõueseadus, mis koos rakendusaktidega määrab nii põlevkivi kasutamissuunad kui ka kaevandamismahud. Põlevkiviressursi otstarbekamaks kasutamiseks täpsustatakse maapõueseaduses kaevandamislubade täiendamise ja kehtetuks tunnistamise aluseid. Olulised õigusaktid on välisõhu kaitse seadus ja jäätmeseadus, mille kohaselt tuleb kasutada vaid parimaid võimalikke tehnoloogiaid ja täita teatud keskkonnanahoiu nõudeid. Põlevkivi kasutamise eest tasumist reguleerib keskkonnatasude seadus, milles põlevkivi kaevandamise ja kasutamise seisukohast on tähtsad seaduses fikseeritud maavara kaevandamisõiguse ja vee erikasutusõiguse tasu ning saastetasu.

Strateegiline eesmärk 2. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise efektiivsuse tõstmine. Eesmärgi täitmiseks on 4 meedet:

- 2.1. Kaevandamismahu optimeerimine, vastutaja Keskkonnaministeerium;
- 2.2. Põlevkivi valdkonna rakendusuringute ja tootearenduse edendamine, vastutaja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kaasvastutajad Keskkonnaministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium;
- 2.3. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise keskkonnatasude põhimõtete ülevaatamine, vastutajad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Keskkonnaministeerium, kaasvastutaja Rahandusministeerium;
- 2.4. Hariduse ja teadustöö edendamine, vastutaja Haridus- ja Teadusministeerium.

Põhiliselt on välja arenenud kaks kasutamissuunda: põlevkivi kasutamine tahkekütusena, põlevkivi töötlemine põlevkiviõlilis ja -gaasiks ning põlevkivikeemia toodeteks. Nendele lisandub veel tsemendi tootmine. Põlevkivi kaevandamine ja kasutamine elektri- ja õlitootmiseks on koondunud Ida-Virumaale, tsemenditootmine paikneb Lääne-Virumaal. Põlevkivi kasutamissuundade määramine rakendusplaani eelnõus on koosõlas Eesti energiamajanduse riikliku arengukavaga 2020 ja Eesti elektrimajanduse arengukavaga 2008-2018. Eesti energiavarustuse kindlustamiseks ja keskkonnakaitseliste nõuete täitmise tagamiseks on vaja oluliselt kiirendada nüüdisaegsete tehnoloogiate kasutuselevõttu põlevkivi kasutamisel nii energiatootmiseks kui ka ümbertöötlemisel. Selleks on juba olemas esmane kogemus põletamisel keevkihttehnoloogia ja ümbertöötlemisel tahke soojuskandjaga meetodite kasutuselevõtu näol, kusjuures ka neid on vaja täiendada ja optimeerida.

Rakendusplaani eelnõus on ette nähtud põlevkivi kaevandamisega ja põlevkivitoodete kasutamiselega kaasnevate väliskulude arvestamine keskkonnatasude tasumäärade kehtestamisel. Kaevandamisõiguse tasumäära rakendamisel on vajalik lähtuda ka põlevkivi kvaliteedist. Hariduse ja teadustöö edendamiseks tuleb senisest rohkem propageerida põlevkivi-erialasid noorte hulgas, seda nii kutsehariduse kui ka kõrghariduse tasandil.

Strateegiline eesmärk 3. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise keskkonnamõju vähendamine. Eesmärgi täitmiseks on 5 meedet:

- 3.1. Keskkonnakaitselise erimeetmete rakendamine, vastutajad Sotsiaalministeerium ja Keskkonnaministeerium;

- 3.2. Põlevkivimaardla kasutamine kaevandamistundlikkusest lähtudes, vastutaja Keskkonnaministeerium;
- 3.3. Kaevandatud alade taaskasutuselevõtu optimeerimine, vastutaja Keskkonnaministeerium;
- 3.4. Negatiivse sotsiaal-demograafilise mõju vähendamine põlevkivibasseinis ja selle mõjualal, vastutajad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Keskkonnaministeerium, kaasvastutajad Rahandusministeerium ja Sotsiaalministeerium;
- 3.5. Kaevandamislubade andmisel keskkonna- ja sotsiaalelunõudeid arvestavate tingimuste seadmine, vastutaja Keskkonnaministeerium.

Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise keskkonnamõju on seotud kaevandamise ja kasutamise mahtude ning kasutatavate tehnoloogiatega ning seetõttu on seatud põlevkivi kaevandamise maksimaalse aastamahu piiriks 20 mln tonni. Rakendusplaani eelnõu näeb ette tõhusamalt rakendada keskkonnamõju vähendamist tagavaid piiranguid nii põlevkivi kaevandamise kui ka kasutamise tehnoloogiate osas. Piirkonna sotsiaalsele heaolule ning traditsioonilistele toimetulekuviisidele avalduva negatiivse mõju vähendamiseks tuleb piirata rajatavate karjäärade arvu, tagada karjäärade kiirem ammandamine ning kaevandatud alade kiirem taaskasutusse võtmine.

Esialgu koostati koos põlevkivi arengukava eelnõuga ka rakendusplaani eelnõu aastateks 2008-2011. Kuna arengukava kinnitati 21.10.2008, siis muudeti rakendusplaani eelnõu aastateks 2009-2012 ja seetõttu mõned esialgu rakendusplaani koosseisu planeeritud tegevused lõpetati 2008. aastal:

1. Meede 1.1. Riigi huvi määratlemine ja kaevandamislubade andmise tingimuste muutmine,

tegevus:

- 1) riigi huvi määratlemine maapõueseaduses ja asjakohastes rakendusaktides.

Meede 1.2. Põlevkivi kasutamise vähendamiseks vajalike õiguslike regulatsioonide rakendamine,

tegevus:

- 1) maapõueseaduse ja kaevandamislubade andmise tingimuste muutmine (põlevkivi kaevandamise maksimaalne lubatud kogus kuni 20 mln t aastas, seades sihiks põlevkivi aastase kaevandamismahu maksimaalselt 15 mln t).

Esitatud tegevused on lõpetatud, kuna koos arengukava kinnitamisega sätestati maapõueseaduses riigi huvist lähtudes põlevkivi kaevandamise maksimaalne aastamäär.

2. Meede 1.3. Põlevkivikasutuse jätkusuutlikkuse tagamine,

tegevus:

- 1) jäätmeseaduse täiendamine piirangu seadmisega õlitootmise tahketes jäätmetes orgaanilise aine sisalduse tasemele. Tegevus on lõpetatud, kuna TOC (orgaanilises aines süsiniku üldsisalduse) määramisel on aluseks EL nõukogu otsuse 2003/33/EÜ punkt 2.4.2, mille järgi TOC võib olla 6 (keskkonnaministri määruse "Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded" volitusnorm tuleneb jäätmeseadusest).

3. Meede 2.1. Kaevandamismahu optimeerimine,

tegevus:

- 2) energia- ja elektrimajanduse strateegiliseks planeerimiseks vajalike analüüside tellimine (põlevkivi osakaalu vähendamiseks alternatiivsete energiaallikate leidmine ja kasutamine piisava tootmisvõimsuse tagamiseks). Tegevus on lõpetatud, kuna energia- ja elektrimajanduse arengukavad kiideti Vabariigi Valitsuses heaks 26.02.2009.

4. Meede 2.2. Põlevkivi valdkonna rakendusuuringute ja tootearenduse edendamine, tegevus:

1) energiavaldkonna T&A riikliku programmi koostamine, mille üheks suunaks on põlevkivitehnoloogiate arendamine (nähaakse ette tegevus kogu põlevkivi tootmistsükli arendamiseks ja efektiivsuse kasvuks, k.a põlevkiviõli edasiseks väärtustamiseks). Tegevus on lõpetatud, kuna 18.12.2008 kinnitas Vabariigi Valitsus programmikomitee poolt uuendatud Eesti energiatehnoloogia programmi.

IV Eelnõu mõju

Põlevkivi arengukava rakendamise mõju on järgmine:

- 1) põlevkivi kaevandamisel ja kasutamisel on esimest korda käsitletud kogu protsessi süsteemselt, arvestades majandus-, sotsiaalselt, julgeolekuga seotud ja keskkonnakaitse aspekti;
- 2) Põlevkivi arengukava koos rakendusplaani annab võimaluse ja juhised riiklikult suunata Eestile olulist strateegilist energiaressurssi, milleks õigusaktides vajalikud sätted seniajani puuduvad;
- 3) rakendusplaan annab kindla aluse põlevkivi kaevandamise lubade taotluste edaspidiseks menetlemiseks ning kaevandamisega seotud keskkonnatasude korrigeerimiseks, et tagada jätkusuutlik ressursikasutus;
- 4) seatakse põlevkivi kasutussuunad, mille alusel on võimalik hinnata põlevkivivaru mahtu kvaliteedi järgi, sh eraldi pealmaa- ja allmaakaevandamise võimalusi ning kaevväljade varu ajalist ammendumist;
- 5) kuna põlevkivi kaevandamisega ja kasutamisega kaasneb paratamatult oluline keskkonnamõju, on Põlevkivi arengukava rakendusplaani järgi toimides võimalik vähendada Kirde-Eestis uute negatiivsete keskkonnamõju liikide lisandumist;
- 6) põlevkivi kaevandamise ülempiiri (kuni 20 mln t/a) sätestamise eesmärk on tagada põlevkivivaru säästlik kasutamine ning pikemaajalises perspektiivis võimaluste leidmine põlevkivi aastase kasutusmahu järk-järguliseks vähendamiseks, et põlevkivi kaevandamisega ja kasutamisega kaasnevat negatiivset keskkonna- ja sotsiaalset mõju oluliselt vähendada.

V Vastavus Euroopa Liidu õigusele

Põlevkivi arengukava rakendusplaani eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusaktidega.

Euroopa Liidu õigus põlevkivi kasutamise aspekte eraldi ei reguleeri, kuid rakendusplaani elluviimisel on vajalik arvestada mitut Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi, mis on seotud keskkonnakaitse nõuetega, näiteks direktiivi 2001/80/EÜ suurtest põletusseadmetest õhku eralduvate saasteainete piiramise kohta (ELT L 309, 27.11.2001) jne.

Praegu toimub Euroopa Liidus diskussioon Euroopa energiamajanduse suundade üle, mida võetakse arvesse ka põlevkivi arengukava rakendamisel. Eesti kütuse- ja energiamajanduse üks strateegilisi eesmärke on tagada avatud turu tingimustes põlevkivienergia tootmise siseturu konkurentsivõime säilimine ning efektiivsuse tõus, rakendades kahjulikku keskkonnamõju vähendavaid tänapäevaseid tehnoloogiasid. Samas on seatud ülesandeks saavutada aastaks 2010 taastuvelektri osakaaluks 5,1% brutotarbimisest ning aastaks 2020 elektri- ja soojuse koostootmisjaamades toodetud elektri osakaaluks 20% brutotarbimisest.

VI Rakendamiseks vajalikud eeldatavad kulud ja elluviimisel eeldatavad tulud

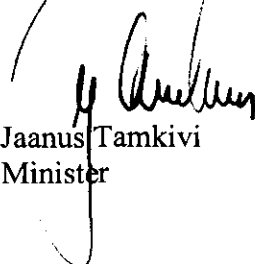
Põlevkivi arengukava elluviimisele on kaasatud peale Keskkonnaministeeriumi veel Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, teadusasutused, ettevõtted ning kohalikud omavalitsused.

Põlevkivi arengukava rakendamiseks vajalik kogu prognoositav kulu ajavahemikus 2009–2015 on 33 100 000 krooni. Strateegia elluviimiseks vajaliku tegevuse prognoositav kulu perioodil 2009–2012 on 25 900 000 krooni ja ajavahemikus 2013–2015 on 7 200 000 krooni. Rahastamine toimub põhiliselt riigi eelarvest. Põlevkivialaste rakendusuringute intensiivistamist ja toetamist on planeeritud rahastama ka teemast huvitatud ettevõtted. Põlevkivibasseini ja selle mõjuala kohalikel omavalitsustel on soovitatav osaleda negatiivse sotsiaal-demograafilise mõju vähendamise meetme rakendamisel.

Põlevkivi arengukava rakendusplaani jõustumisest saadavaid majanduslikke tulusid ei ole järgmise 4 aasta kohta võimalik arvuliselt prognoosida, kuna selleks peaks teadma rakendusplaani eelnõus 2009.–2012. aastaks kavandatud uuringute tulemusi. Kindlasti on kaudne tulu osaliselt põlevkivi säästlik kasutamine, keskkonna parem seisund ning sellest tulenev inimese parem tervis. Rahalist tulu toob riigi eelarvesse ökoloogilise maksureformi elluviimine ja fiskaalmeetmete edasine tugevdamine.

VII Eelnõu kooskõlastamine

Põlevkivi arengukava rakendusplaani eelnõu on kooskõlastanud Riigikantselei, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium ning Sotsiaalministeerium. Kooskõlastamisel esitatud märkustega arvestamise tabel on lisatud seletuskirjale.

Jaanus Tamkivi
Minister

Märkuste ja ettepanekutega arvestamise tabel

Jrk nr	Parandusettepanek	Arvestatud / mittearvestatud	Märkus
	Riigikantselei 02.03.2009 nr 16-17/09-00858-2		
1.	Palume rakendusplaani kestuseks võtta aastad 2009–2012 eelnõus esitatud perioodi 2008–2011 asemel. 2008. aastal läbiviidud tegevuste kohta soovitame rakendusplaani lisada vastav märge tegevuste alustamise või täitmise kohta.	Arvestatud	
2.	Palume rakendusplaani sissejuhatavas osas Kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise arengukava aastani 2015 asemel viidata eelpoolnimetatud uutele energeetikavaldkonna arengukavadele ja tagada Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008–2015 rakendusplaani vastavus nendega.	Arvestatud	Energiamajanduse riikliku arengukava aastani 2020 on praegu veel eelnõu ja seetõttu on alles jäetud viide ka Kütuse- ja energiamajanduse pikaajalisele arengukavale aastani 2015 (lk2 p 4).
3.	Palume rakendusplaanis uuendada mõjunäitajate baastasemed vastavalt värskemale ametlikule statistikale. Näiteks on Eesti Statistikaamet avaldanud energiabilansi ka 2007. aasta kohta.	Arvestatud	
4.	Palume selgitada, millistest allikatest on kavas meetme 2.3. raames planeeritud rakendusuuringud finantseerida.		Finantsvahendeid enam ette nähtud ei ole, kuna uuringud on juba teinud Säästva Eesti Instituut ja tulemused on esitatud KKMile keskkonnatasude määrade väljatöötamiseks. 2008. a teostati järgmised uuringud: 1) Eesti õhusaaste väliskulude arvutamise võimalused; 2) Keskkonnakaitse majandushoobade arendamine jäätme-majanduses; 3) Maavara kaevandamisõiguse tasu rakendamise analüüs, uued suunad ja ettepanek tasumäärade rakendamiseks aastatel 2010–2015. Nende uuringute alusel koostatud "Keskkonnatasude arendamise kontseptsioon aastateks

			2010-2020" on menetluses Keskkonnaministeeriumis. Kontseptsioon esitatakse Vabariigi Valitsusele 2009 I kvartalis. Keskkonnatasude määrad aastaks 2010 ja edasi selguvad pärast seda, kui Valitsus on kontseptsiooni heaks kiitnud.
	Rahandusministeerium 25.02.2009 nr 1.1-11/2147		
1.	Palume Teil nimetatud eelnõu rakendusplaan enne Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks esitamist viia kooskõlla 2009. aasta lisaeelarve seadusega ning esitada rakendusplaan uuendatud eelnõu eelnevalt Rahandusministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks.	Arvestatud	
	Rahandusministeerium 09.04.2009		
	Rahandusministeerium kooskõlastab Põlevkivi arengukava 2008-2015 rakendusplaan 2009-2012 märkusteta.	Arvestatud	
	Haridusministeerium 25.02.2009 nr 8-2/3906		
1.	Meede 2.2 tegevus 3 – rahastatakse 2009. a 7,8 mln kr ulatuses; Meede 2.4 tegevus 1 – rahastatakse 2009. a ~1,5 mln kr ulatuses.	Arvestatud	
	Sotsiaalministeerium 06.03.2009 Nr 3.1-3/550		
1.	Tegevuses 1 „Põlevkivi kaevandamise ja kasutamisega kaasnevate negatiivsete keskkonna- ja tervise mõjude kaardistamine ja mõjude vähendamiseks leevendusmeetmete väljapakkumine” jääb selgusetuks, kui palju panustab rahaliselt Keskkonnaministeerium uuringus väljatoodud keskkonnamõjude kaardistamiseks. Leiame, et Sotsiaalministeerium ei saa võtta endale vastutust nimetatud tegevuses väljatoodud keskkonnamõjude kaardistamisel.	Arvestatud	Kuna meetme 3.1. tegevuses 1 oli ette nähtud tervisemõjude kaardistamine, siis tegevuse sõnastust on muudetud selgemaks: “Põlevkivi kaevandamise ja kasutamisega kaasnevate keskkonnast tingitud negatiivsete tervisemõjude kaardistamine ja mõjude vähendamiseks leevendusmeetmete väljapakkumine”. Seega ei kaardistata keskkonnamõjusid, vaid nende tagajärjel tekkinud tervisemõjusid. Tegevust 1 KKM ei rahasta.
2.	Tegevuse 3 „Maapõueseaduse täien-	Arvestatud	

	damine nii, et arvestades uuringu tulemusi (meetme 3.1 tegevus 1), oleks tagatud inimese tervisele ja varale ning keskkonnale kaevandamisest tuleneva kahjuliku mõju maksimaalne võimalik vähendamine" tähtjaks on rakenduskavas toodud 2011-2013. a ja tegevuse 1 tähtjaks on planeeritud 2012-2015. a. Kuna tegevuse 3 sisendiks on planeeritud tegevuses 1 saadud tulemused, siis teeme ettepaneku tegevuse 3 tähtjaks planeerida 2014-2015. a.		
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 02.03.2009 Nr 2-18/8-01040/003		
1.	Meede 1.3 tegevus2 „Uuringud põlevkivi kasutamissuundade määramiseks". Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel koostas Tallinna Tehnikaülikooli Põlevkiviinstituut 2005.a. detsembriks aruande "Kasutamissuundadele vastava Põlevkivi varu hindamise kriteeriumite loomine ja koguse hindamine vastavalt arenevale kütuse ja energiamajandusele, ressursi pikaajaline planeerimine. Varude hindamise kriteeriumid põlevkivi kui kütuste ja kemikaalide lähtetoorainele". Eelnimetatud aruande tulemusi on võimalik kasutada põlevkivi arengukava edasisel täiendamisel ning uue aruande tellimine ei ole põhjendatud.	Arvestatud	
2.	Palume rakendusplaani eelnõu meetme 2.1 osas märkida tegevus 2 lõpetatuks.	Arvestatud	
3.	Palume rakendusplaani eelnõu meetme 2.2 osas märkida tegevus 1 lõpetatuks.	Arvestatud	

PÕLEVKIVI KASUTAMISE RIIKLIKU ARENGUKAVA 2008-2015 RAKENDUSPLAAN 2009-2012 JA MAKSUMUSE PROGNOOS

Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008-2015 (edaspidi *Põlevkivi arengukava*) rakendusplaanis on esitatud esimeseks neljaks aastaks 2009-2012 vajalikud finantsvahendid eesmärkide saavutamiseks, samuti maksumuse prognoos kuni aastani 2015. Põlevkivi arengukavas esitatud kolm kõige tähtsamat strateegilist eesmärki on järgmised:

1. Tagada Eesti varustus põlevkivienergiaga ja kindlustada Eesti energeetiline sõltumatus;
2. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise efektiivsuse tõstmine;
3. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise keskkonnamõju vähendamine.

Põlevkivi arengukavas määratletud riigi huvi elluviimiseks rakendab riik põlevkivi kasutamise suunamiseks järgmisi meetmeid:

1. Seadusandlus;
2. Keskkonnakasutuse tasud ja maksud;
3. Uurimistööd põlevkivi optimaalseks kaevandamiseks ja kasutamiseks;
4. Riiklike arengukavade ühtlustamine ja täiustamine;

1. Seadusandlus

Ühiskonnaelu suunamiseks jätkusuutlikumaks ja majandustegevuse piiramiseks inimese tervise ja keskkonnanõu eesmärkidel saab nõudeid seada vaid läbi seaduste. Põlevkivi kaevandamine ja kasutamine on täna reguleeritud mitmete õigusaktidega.

Põhiliseks seadusandlikuks aluseks on maapõueseadus, mis koos rakendusaktidega määrab nii põlevkivi kasutamissuunad kui ka kaevandamismahud. Maapõueseadust muudeti nii, et hakatakse põlevkivi kaevandamise lubasid andma kooskõlastatult majandus- ja kommunikatsiooniministriga (vastu võetud 11.06.2008; RT I 2008, 28, 183 ja jõustumise aeg 13.07.2008). Põlevkivi arengukavas on fikseeritud võimalused riiklikult suunata põlevkivi kui riigile kuuluva strateegilise maavara kasutamist, mis tagab võimalikult pikaks ajaks teadaoleva põlevkivivaru jätkumise. Uusi põlevkivi kaevandamise lube antakse alles olemasolevate mäeeraldiste ressursi lõppemisel või kui kaevandamislubadega antud põlevkivivaru on põhjendatud nõudlusest väiksem. Põlevkiviresursi otstarbekamaks kasutamiseks täpsustatakse maapõueseaduses kaevandamislubade täiendamise ja kehtetuks tunnistamise aluseid.

Olulised õigusaktid, mis reguleerivad põlevkivi kasutamist põletusseadmetes ja õlitootmisel on välisõhu kaitse seadus ja jäätmeseadus, mille kohaselt tuleb kasutada vaid parimaid võimalikke tehnoloogiasid ja täita teatud keskkonnanõu nõudeid, sh ka summaarsete heitkoguste osas. Õeldust tulenevalt ei saa lubada põlevkivi ümbertöötlemisel generaator-protsessil baseeruvate uute võimsuste evitamist ilma oluliste tehnoloogiliste täiustusteta ja olemasolevate keskkonnanõudeid mitte piisavalt arvestavate seadmete kasutamist tuleb piirata.

2. Keskkonnakasutuse tasud ja maksud

Loodusvarade kasutamise eest tasumist reguleerib keskkonnatasude seadus, milles põlevkivi kaevandamise ja kasutamise seisukohast on tähtsad seaduses fikseeritud maavara kaevandamisõiguse ja vee erikasutusõiguse tasu ning saastetasu. Kuna need tasud on nimetatud seaduses määratletud vaid aastani 2009, tuleb koos teiste maavaradega ka põlevkivi jaoks vajalikud uued tasumäärad kehtestada aastani 2015, lähtudes varu kasutamise efektiivsusest, keskkonnanõuetest ja tarbijate sotsiaalsest taluvusest. Põlevkivi kasutamise väliskulusid tuleb senisest enam arvestada loodusvara kasutamise tasu hulka ning vähendada tuleb tasakaalustamatust põlevkivi keskkonnatasude kasutamisel.

3. Uurimistööd põlevkivi optimaalsete kasutamissuundade ja kaevandamistingimuste määratlemiseks

Põlevkivialased uuringud ja arendustegevus on Eesti Vabariigile prioriteetsed. Põlevkivi kasutamissuundade paremaks määratlemiseks vajalike uurimuste alusel planeeritakse põlevkiviressursi kasutust nii riigile olulise energiaressursina kui ka õli- ja keemiasaaduste toorainena, mille järgi on nõudlus pidevalt tõusnud. Töötatakse välja kriteeriumid, mis võimaldavad hinnata põlevkivivaru mahtu, lähtudes selle kvaliteedist. Tuleb selgitada kaevandatud alade kasutuselevõtu tingimused ning põlevkivihindide selektiivse kaevandamise ja kaevise sügavama rikastamise võimalused ning mõju. Oluline on käivitada uuringud põlevkiviõli vääristamiseks mootorikütusteks, et vähendada sõltuvust imporditavatest naftal baseeruvatest kütustest ja seeläbi tõsta Eesti energeetilist sõltumatust. Hüdrogeoloogiliste uurimistöödega on vajalik täpsustada kaevandamisel ja põlevkivi ümbertöötlemisel kasutatavate tehnoloogiate mõju põhjaveele. Tuleb luua sellised pidevalt töötavad hüdrogeoloogilised mudelid, mis võimaldavad määrata depressioonilehtrite ulatust ja väljapumbatava vee kvaliteeti (BHT, KHT, hõljum, sulfaadid, fenoolid). Tuleb ellu rakendada sellised tehnoloogilised meetmed, mis tagavad vee hea kvaliteedi.

4. Riiklike arengukavade ühtlustamine ja täiustamine

Eesti arengu eesmärgid on üldisel kujul sõnastatud Riigikogu poolt 14.09.2005 heaks kiidetud pikaajalises arengustrateegias Säästev Eesti 21. Samasuguseid eesmärke peavad silmas pidama ja oma valdkonnas eesmärkide seadmisel arvestama ka valdkondlikud arengukavad. Riiklike arengukavade ühtlustamine on vajalik selleks, et eri valdkondade arengus integreeritaks keskkonnahoiu ja regionaalarengu nõuded selliselt, et valdkondlikud arengueesmärgid ei oleks vastuolus üldiste ja teiste valdkondade arengueesmärkidega ning neis toodud meetmed aitaksid kaasa nii teiste valdkondade kui ka valdkonnaüleste eesmärkide saavutamiseks. Põlevkivi arengukava koostamisel arvestati Kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise arengukavaga aastani 2015. Põlevkivi arengukava eesmärgid on kooskõlas Eesti energiamajanduse riikliku arengukava aastani 2020 eelnõuga ja Eesti elektrimajanduse arengukavaga 2008-2018 ning allpool toodud meetmed aitavad kaasa nende arengukavade rakendamist.

Tabel 1. Eesmärgid, meetmed, tegevused ja indikaatorid

Strateegiline eesmärk 1. Tagada Eesti varustatus põlevkivienergiaga ja kindlustada Eesti energeetiline sõltumatus				
Mõjunäitaja			Baastase	
Eesti elektrienergia sõltuvuse määr (imporditava elektri osakaal sisemaises elektrienergia tarbimises)			4,8% (2007.a)	
Põlevkivi osakaal Eesti elektrienergia bilansis			93,6 % (2007. a)	
Põlevkivi aastane kaevandamise maht (ei ületa 20 mln t)			17,1 mln t (2007. a)	
Meede/tegevus	Tähtaeg	Vastutaja / kaasvastutaja	Maksumus kr, allikas	väljundnäitaja
Meede 1.1. Riigi huvi määratlemine ja kaevandamislubade andmise tingimuste muutmine, sh tegevus: 1) maapõueseaduses tingimuste seadmine, millest kaevandamisloa andmise otsustamisel oleks võimalik lähtuda (parima võimaliku tehnoloogia kasutamine jt).	2009-2011	<u>KKM</u>		1) maapõueseadusesse on vastavad tingimused sisse viidud.
	2009-2011	<u>KKM</u>		
Meede 1.2. Põlevkivi kasutamise vähendamiseks vajalike õiguslike regulatsioonide rakendamine, sh tegevus: 1) keskkonnatasude seaduse muutmine, sätestades mõjusad meetmed põlevkivi kaevandamise korral üle lubatud koguse aastas.	2009-2010	<u>KKM, RaM</u>		1) keskkonnatasude seadusesse on vastavad muudatused sisse viidud.
	2009-2010	<u>KKM / RaM</u>		
Meede 1.3. Põlevkivikasutuse jätkusuutlikkuse tagamine, sh tegevus: 1) uuringud põlevkivi kasutamissuundade määramiseks: I etapp – kriteeriumite väljatöötamine põlevkivivaru hindamiseks kvaliteedi järgi; II etapp – põlevkivivaru hindamine kvaliteedi järgi uute kriteeriumite alusel.	2009-2010	<u>KKM, MKM</u>		1) põlevkivivaru hindamise tulemusi uute kriteeriumite alusel on maardlate nimistus arvestatud. (MKM-i ettepanekul kasutatakse põlevkivivaru hindamiseks 2005. a tellitud tööd "Kasutamissuundadele vastava põlevkivi varu hindamise kriteeriumite loomine ja koguse hindamine vastavalt arenevale kütuse ja energiamajandusele, ressursi pikaajaline planeerimine").
	2009	<u>KKM, MKM</u>		
	2010	<u>KKM, MKM</u>		

Strateegiline eesmärk 2. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise efektiivsuse tõstmine				
Mõjunäitaja			Baastase	
Põlevkivi kasutamise efektiivsust põlevkiviõli tootmisel kajastav indikaator(id) ja nende baastase määratakse meetme 2.1. tegevuse 2 raames toimuva uuringu käigus				
Põlevkivi kasutamise efektiivsust elektri tootmisel kajastav indikaator(id) ja nende baastase määratakse meetme 2.1. tegevuse 2 raames toimuva uuringu käigus				
Põlevkivi varu kadu allmaakaevandamise korral			28% (2007. a)	
Põlevkivi varu kadu karjääriviisilise kaevandamise korral			8% (2007. a)	
Meede/tegevus	Tähtaeg	Vastutaja / kaasvastutaja	Maksumus kr, allikas	väljundnäitaja
Meede 2.1. Kaevandamismahu optimeerimine, sh tegevus: 1) rakendusuuringu tellimine järgmise põlevkivi kasutamise arengukava koostamiseks, sh: -kompleksuuringu põlevkivi optimaalse kaevandamismahu määramiseks aastateks 2016–2030, arvestades põlevkivienergeetika osakaalu edasist järk-järgulist vähendamist ja sellega seoses riigi huvi täpsustamist; -uuringud põlevkivi kasutamise prioriteetide seadmiseks aastateks 2016–2030, lähtudes majanduslikest kriteeriumitest ja parima võimaliku tehnika määratlusest;	2010-2015	<u>KKM</u>	3 000 000,	1) uuringud on teostatud.
	2010-2015	<u>KKM</u>	3 000 000, KKM	
Meede 2.2. Põlevkivi valdkonna rakendusuuringu ja tootearenduse edendamine, sh tegevus: 1) põlevkivialase tehnoloogia arenduskeskuse (TAK) loomise ettevalmistamisel kaasaitamine; 2) uuringud põlevkivialase teadus- ja arendustegevuse valdkonnas ning eelduste loomine rahvusvaheliste koostööprojektide alustamiseks.	2009-2015	<u>MKM / KKM, HTM</u>	13 800 000	1) põlevkivialane TAK on loodud/asutatud; 2) uuringud on teostatud
	2010-2013	<u>MKM</u>	MKM*	
	2009-2015	<u>MKM / HTM, KKM</u>	7 800 000, HTM**	
			*Teadmistepõhise Eesti 2007-2013 vahenditest ** Alusuuringute (siht- ja grantfinantseeri-	

			mine energia- tehnoloogiate vallas tervikuna) finantseerimine HTMist sõltub esitatud taotluste edukusest	
Meede 2.3. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise keskkonnatasude põhimõtete ülevaatamine, sh tegevus: 1) rakendusuuringud põlevkivi kasutamise väliskulude objektiivseks arvestamiseks keskkonnatasude tasumäärades nii, et paraneks põlevkivi kasutamise efektiivsus ja põlevkivitoodete vääristamine ning hinnates eelnevalt keskkonnatasude võimalike muutuste mõju elektri hinnale ja ettevõtlusele. Kaaluda nn põlevkivivaldade tasandusfondi osa suurendamist.	2009-2010 2009-2010	<u>KKM, MKM /</u> RaM <u>KKM, MKM /</u> RaM		1) uuringud on teostatud, keskkonnatasude tasumäärad on kehtestatud.
Meede 2.4 Hariduse ja teadustöö edendamine, sh tegevus: 1) õppe- ning teadustöö tõhustamine rakenduskõrgkoolides ja ülikoolides ning põlevkiviga seotud erialade propageerimine; 2) eestikeelsete õppematerjalide koostamine ja kirjastamine (toimub üldise eestikeelsete õppematerjalide väljatöötamise projekti raames).	2009-2015 2009-2015 2009-2012	<u>HTM</u> 	7 500 000 7 500 000	1) õpperühmad on põlevkivitööstuse vajadusi arvestavas mahus komplekteeritud ja koostatud on vastavad õppekavad (loodus- ja täppis- ning tehnoloogiaõppe raames (RKT +tõukefondid); 2) välja on antud vähemalt 10 trükist.
Strateegiline eesmärk 3. Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise keskkonnamõju vähendamine				
Mõjunäitaja			Baastase	
Taaskasutusse võetud alade suhe avatavate karjäärialadega			50%:50% (2007. a)	
Põlevkivi töötlemisel tekkiv poolkoksi hulk			0,981 mln t (2007. a)	
Põlevkivi töötlemisel tekkiv koldetuha hulk			2,902 mln t (2007. a)	
CO ² emissioon elektritootmisel			15,7 mln t (2007. a)	
Elanikkonna tervisemõju kajastav indikaator(id) ja nende baastase määratakse meetme 3.4. tegevuse				

2 raames toimuva uuringu käigus				
Meede/tegevus	Tähtaeg	Vastutaja / kaasvastutaja	Maksumus kr, allikas	väljundnäitaja
Meede 3.1. Keskkonnakaitse erimeetmete rakendamine, sh tegevus:	2009-2015	<u>SoM, KKM</u>	1 700 000	
1) põlevkivi kaevandamise ja kasutamisega kaasnevate keskkonnast tingitud negatiivsete tervisemõjude kaardistamine ja mõjude vähendamiseks leevendusmeetmete väljapakkumine;	2012-2015	<u>SoM, KKM</u>	700 000, SoM	1) uuringud on teostatud;
2) uuringud põlevkivimaardla põhjaveearule hinnangu andmiseks, mis peavad tagama reaalse ülevaate põhjaveearust ja selle liikumisest planeeritavas kaevandamispiirkonnas, hüdroteoloogiliste mudelite täpsustamine, mis võimaldavad määrata depressioonilehtrite ulatust ja väljapumbatava vee kvaliteeti;	2009-2010	<u>KKM</u>	1 000 000, KKM (SA KIK)	2) uuringud on teostatud;
3) maapõueseaduse täiendamine nii, et arvestades süvauuringute tulemusi (tegevus 1), oleks tagatud inimese tervisele ja varale ning keskkonnale kaevandamisest tuleneva kahjuliku mõju maksimaalne võimalik vähendamine.	2014-2015	<u>KKM, SoM</u>		3) maapõueseadusesse on vastavad täiendused sisse viidud.
Meede 3.2. Põlevkivimaardla kasutamine kaevandamis- tundlikkusest lähtudes, sh tegevus:	2009-2015	<u>KKM</u>	5 000 000	
1) rakendusuuringu tellimine, et kaevandamisloa taotluse menetlemisel ja kaevevälja kasutuselevõtul oleks võimalik lähtuda ala kaevandamistundlikkuse kategooriast.	2009-2015	<u>KKM</u>	5 000 000	1) uuringud on teostatud
2)				
Meede 3.3. Kaevandatud alade taaskasutuselevõtu optimeerimine, sh tegevus:	2009-2011	<u>KKM</u>	1 250 000	
1) alusuuringud eesmärgiga sätestada maapõueseaduses ja selle alamaktides kaevandamislubade alusel väljaantud mäeeraldistes põlevkivi kaevandamine ja kaevandatud alade taaskasutusse võtmine võimalikult kiiresti, selleks et häiriv mõju oleks võimalikult lühiajaline ja kaevandamisjärgne maastik oleks peagi igati kasutamiskõlblik.	2009-2011	<u>KKM</u>	1 250 000	1) uuringud on teostatud
Meede 3.4. Negatiivse sotsiaal-demograafilise mõju vähendamine põlevkivibasseinis ja selle mõjualal, sh tegevus:	2009-2015	<u>KKM, MKM</u> <u>RaM / SoM</u>	500 000	
1) kaevandamisloa andmisel tuleb fikseerida kaevandajale sotsiaalsed,	2011-2015	<u>KKM</u>		1) kaevandajate kohustused on fikseeritud

<p>majandus- ja keskkonnakaitsekohustused. Kvaliteetse joogiveega varustamise tagamiseks seatakse kaevandamislubade andmisel tingimuseks veevarustussüsteemi väljaehitamine enne kaevetööde alustamist neis piirkondades, kus veevarustuse häirete tekkimine kaevandamise tagajärjel on tõenäoline (täpsustada maapõueseadust);</p> <p>2) keskkonnatasude seaduse muutmine inimese tervist ja sotsiaalseid aspekte paremini arvestava kompensatsioonimehhanismi kehtestamiseks;</p> <p>3) põlevkivikaevanduste alal elanikele ja omavalitsustele tekitatud kahjude kompenseerimisviiside väljatöötamine ja rakendamine;</p> <p>4) teabevahetuse parandamine ettevõtete poolt taotlevatest uutest tegevustest ja ettevõtete tegevusest tuleneva keskkonnamõju asjus elanike sotsiaalse häirituse ja tekkinud sotsiaalsete pingete leevendamiseks. Ettevõtete keskkonnameetmete ja nende efektiivsuse tutvustamine.</p>	<p>2011</p> <p>2009-2012</p> <p>2009-2015</p>	<p><u>KKM / MKM, SoM, RaM</u></p> <p><u>KKM / RaM</u></p> <p><u>KKM, MKM</u></p>	<p>500 000, KKM</p>	<p>maapõueseaduses ja keskkonnaministri kaevandamisloa andmise menetlustoiminguid käsitlevas määruses;</p> <p>2) keskkonnatasude seadusesse on vastavad täiendused sisse viidud;</p> <p>3) kompenseerimisviisid on väljatöötatud ja rakendatud;</p> <p>4) toimuvad põlevkivi kasutamist taotlevate ja põlevkivi kasutavate ettevõtete regulaarsed avalikud infopäevad üks kord aastas.</p>
<p>Meede 3.5. Kaevandamislubade andmisel keskkonna- ja sotsiaalelunõudeid arvestavate tingimuste seadmine, sh tegevus:</p> <p>1) rakendusuuringud maapõueseaduse täiendamiseks kaevandamislubade muutmise ja kehtetuks tunnistamise võimaluste loeteluga, sealhulgas arvestades õigusaktide nõuete rikkumise raskusastet;</p> <p>2) maapõueseaduse täiendamine kaevandamislubade muutmise ja kehtetuks tunnistamise võimaluste loeteluga, sealhulgas arvestades õigusaktide nõuete rikkumise raskusastet.</p>	<p>2010-2011</p> <p>2010-2011</p> <p>2010-2011</p>	<p><u>KKM</u></p> <p><u>KKM</u></p> <p><u>KKM</u></p>	<p>350 000</p> <p>350 000</p>	<p>1) uuringud on teostatud;</p> <p>2) maapõueseadusse on vastavad täiendused sisse viidud.</p>

Tabel 2. Tegevuste rahastamine (krooni) finantseerimisallikate ja aastate lõikes

<i>Meede</i>	<i>Tegevus</i>	<i>Finantseerimisallikas</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013-2015</i>
1.1.	1) maapõueseaduses tingimuste seadmine, millest kaevandamisloa andmise otsustamisel oleks võimalik lähtuda (parima võimaliku tehnoloogia kasutamine jt).	KKM	0	0	0		
1.2.	1) keskkonnatasude seaduse muutmise, sätestades mõjusad meetmed põlevkivi kaevandamise korral üle lubatud koguse aastas.	KKM RaM	0 0	0 0			
1.3.	1) uuringud põlevkivi kasutamissuundade määramiseks: I etapp – kriteeriumite väljatöötamine põlevkivivaru hindamiseks kvaliteedi järgi; II etapp – põlevkivivaru hindamine kvaliteedi järgi uute kriteeriumite alusel.	MKM MKM	0		0		
2.1.	1) rakendusuuringu tellimine järgmise põlevkivi kasutamise arengukava koostamiseks, sh: -kompleksuuringu põlevkivi optimaalse kaevandamismahu määramiseks aastateks 2016–2030, arvestades põlevkivienergeetika osakaalu edasist järk-järgulist vähendamist ja sellega seoses riigi huvi täpsustamist; -uuringu põlevkivi kasutamise prioriteetide seadmiseks aastateks 2016–2030, lähtudes majanduslikest kriteeriumidest ja parima võimaliku tehnika määratlusest.	KKM		1 000 000	1 000 000	1 000 000	0
2.2.	1) põlevkivialase tehnoloogia arenduskeskuse (TAK) loomise ettevalmistamisel kaasaaitamine;* 2) uuringud põlevkivialase teadus- ja arendustegevuse valdkonnas ning eelduste loomine rahvusvaheliste koostööprojektide alustamiseks.**	MKM* HTM**	* 7 800 000	* 1 000 000	* 1 000 000	* 1 000 000	* 3 000 000

<i>Meede</i>	<i>Tegevus</i>	<i>Finantseerimisallikas</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013-2015</i>
	*Teadmistepõhise Eesti 2007-2013 vahenditest ** Alusuuringute (siht- ja grantfinantseerimine energiatehnoloogiate vallas tervikuna) finantseerimine HTMist sõltub esitatud taotluste edukusest						
2.3.	1) rakendusuuringud põlevkivi kasutamise väliskulude objektiivseks arvestamiseks keskkonnatasude tasumäärades nii, et paraneks põlevkivi kasutamise efektiivsus ja põlevkivitoodete väärastamine ning hinnates eelnevalt keskkonnatasude võimalike muutuste mõju elektri hinnale ja ettevõtlusele. Kaaluda nn põlevkivivaldade tasandusfondi osa suurendamist.	KKM MKM RaM	0 0 0	0 0 0			
2.4.	1) õppe- ning teadustöö tõhustamine rakenduskõrgkoolides ja ülikoolides ning põlevkiviga seotud erialade propageerimine; 2) eestikeelsete õppematerjalide koostamine ja kirjastamine (toimub üldise eestikeelsete õppematerjalide väljatöötamise projekti raames).	HTM HTM	1 500 000 0	1 500 000 0	1 500 000 0	1 500 000 0	1 500 000
3.1.	1) põlevkivi kaevandamise ja kasutamisega kaasnevate keskkonnast tingitud negatiivsete tervisemõjude kaardistamine ja mõjude vähendamiseks leevendusmeetmete väljapakkumine; 2) uuringud põlevkivimaardla põhjaveearule hinnangu andmiseks, mis peavad tagama reaalse ülevaate põhjaveearust ja selle liikumisest planeeritavas kaevandamispiirkonnas, hüdrogeoloogiliste mudelite täpsustamine, mis võimaldavad määrata depressioonilehtrite ulatust ja väljapumbatava vee kvaliteeti; 3) maapõueseaduse täiendamine nii, et arvestades süvauuringute tulemusi (tegevus 1), oleks tagatud inimese tervisele ja varale ning keskkonnale kaevandamisest tuleneva kahjuliku mõju maksimaalne võimalik	SoM KKM KKM KKM SoM	500 000 (SA KIK)	500 000 (SA KIK)		0 0	700 000 0 0 0

<i>Meede</i>	<i>Tegevus</i>	<i>Finantseerimisallikas</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013-2015</i>
	vähendamine;						
3.2.	1) rakendusuuringute tellimine, et kaevandamisloa taotluse menetlemisel ja kaevevälja kasutuselevõtul oleks võimalik lähtuda ala kaevandamistundlikkuse kategooriast.	KKM	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000	2 000 000
3.3.	1) alusuuringud eesmärgiga sätestada maapõueseaduses ja selle alamaktides kaevandamislubade alusel väljaantud mäeeraldistes põlevkivi kaevandamine ja kaevandatud alade taaskasutusse võtmine võimalikult kiiresti, selleks et häiriv mõju oleks võimalikult lühiajaline ja kaevandamisjärgne maastik oleks peagi igati kasutamiskõlblik.	KKM	0	600 000	650 000		
3.4.	1) kaevandamisloa andmisel tuleb fikseerida kaevandajale sotsiaalsed, majandus- ja keskkonnakaitsekohustused. Kvaliteetse joogiveega varustamise tagamiseks seatakse kaevandamislubade andmisel tingimuseks veevarustussüsteemi väljaheitamine enne kaevetööde alustamist neis piirkondades, kus veevarustuse häirete tekkimine kaevandamise tagajärjel on tõenäoline (täpsustada maapõueseadust); 2) keskkonnatasude seaduse muutmise inimese tervist ja sotsiaalseid aspekte paremini arvestava kompensatsioonimehhanismi kehtestamiseks; 3) põlevkivikaevanduste alal elanikele ja omavalitsustele tekitatud kahjude kompenseerimisviiside väljatöötamine ja rakendamine; 4) teabevahetuse parandamine ettevõtete poolt taotletavatest uutest tegevustest ja ettevõtete tegevusest tuleneva keskkonnamõju asjus elanike sotsiaalse häirituse ja tekkinud sotsiaalsete pingete leevendamiseks. Ettevõtete keskkonnameetmete ja nende efektiivsuse tutvustamine.	KKM MKM SoM RaM KKM RaM KKM MKM	0 0 0	0 0 0	0 500 000 0	0 0 0	0 0 0

<i>Meede</i>	<i>Tegevus</i>	<i>Finantseerimisallikas</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013-2015</i>
3.5.	1) rakendusuringud maapõueseaduse täiendamiseks kaevandamislubade muutmise ja kehtetuks tunnistamise võimaluste loeteluga, sealhulgas arvestades õigusaktide nõuete rikkumise raskusastet; 2) maapõueseaduse täiendamine kaevandamislubade muutmise ja kehtetuks tunnistamise võimaluste loeteluga, sealhulgas arvestades õigusaktide nõuete rikkumise raskusastet.	KKM		250 000	100 000		
		KKM		0	0		
1.1-3.5	Finantsvahendid	KOKKU	9 800 000	5 850 000	5 750 000	4 500 000	7 200 000
		sh					
		HTM	9 300 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	4 500 000
		SoM					700 000
		MKM					
		RaM					
		KKM	500 000	3 350 000	3 250 000	2 000 000	2 000 000
		sh SA					
		KIK	500 000	500 000			